

Handläggare: Lisbeth Oulis
Telefon: 08-508 02 340

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Revidering av riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar

Remissvar

Förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Sakir Demirel
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Ärendet gäller en remiss om förslag till reviderade riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om reviderade riktlinjer. Förslaget tydliggör handlägningsprocessen på ett bättre sätt än tidigare riktlinjer gjorde. Riktlinjerna innefattar också de resonemang och förslag på förstärkning av barnperspektivet som framförts i en rad rapporter och utredningar.

Arbetet med att förstärka barnperspektivet har redan inletts av förvaltningen, varvid omorganisation och prioriteringar har gjorts. Förvaltningen anser dock att de sammanlagda kraven, på förstärkningarna av barnperspektivet och den ökade tillsynen av familjehemmen, innebär behov av ökade resurser för att kunna leva upp till intentionerna i riktlinjerna.

Bilaga

1. Protokollsutdrag från socialnämndens sammanträde den 24 mars 2011
2. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande om förslag till reviderade riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar
3. Förslaget till reviderade riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har begärt remissvar till förslaget om revidering av riktlinjerna för familjevård för barn och ungdomar. Remisstiden sträcker sig till den 1 oktober 2011.

Samtliga stadsdelsnämnder och stadsledningskontoret ska yttra sig över förslaget.

Ärendet behandlades i socialnämnden den 24 mars 2011. Socialnämnden beslutade att godkänna socialförvaltningens förslag.

Nuvarande riktlinjer och skäl till revidering

De gällande riktlinjerna för familjevård för barn och ungdomar antogs av Kommunstyrelsen den 24 november 2004. En del smärre justeringar har skett efter detta.

Familjevården har sedan förra revideringen varit föremål för olika granskningar och i januari 2008 inleddes en översyn av arbetet med utsatta barn och unga i staden, Barnuppdraget i Stockholms Stad (BUSS). Ett av uppdragen var att föreslå förbättringar på familjevårdens område.

På nationell nivå har familjevården berörts i Barnskyddsutredningen (SOU 2009:68), Vanvårdsutredningens delbetänkande (SOU 2009:99), Social Rapport 2010 (socialstyrelsen 2010) och Upprättelseutredningen (SOU 2011:9).

De områden som särskilt berörts i ovan nämnda uppdrag och utredningar är behovet av

- ett förstärkt barnperspektiv
- förstärkt tillsyn av familjehemmen
- stabilitet och långsiktighet för placerade barn
- fokus på placerade barns rätt till utbildning
- behovet av eftervård för placerade barn
- behovet av utbildning av familjehem

Förändringarna i förslaget till reviderade riktlinjer tar fasta på de resonemang och förslag som framförts i utredningarna inom dessa områden.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har deltagit med representant från familjevården i beredningen av ärendet.

Förvaltningen anser att förslaget till de nya riktlinjerna är bra och att handläggning och ansvarsförhållanden har tydliggjorts på flera områden. Exempelvis gäller det den uppmärksamhet som ska ägnas de familjehemsplacerade barnens skolgång och ansvarsförhållandena mellan socialtjänst och skola i samband med en placering (s. 32). En lagändring 2011 om placeringskommunens kostnadsansvar för barn med behov av särskilt stöd samt ett förtydligande om vilken kommun som har vårdansvaret vid ansökan om Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har också införts i riktlinjerna (s. 33-34).

Särskilt viktiga förändringar i de föreslagna riktlinjerna kommenteras nedan.

Förstärkt barnperspektiv

Det förstärkta barnperspektivet framgår i hela utredningsprocessen i de nya riktlinjerna, vilket är bra. Förslaget till de reviderade riktlinjerna har tydliggjort de familjehemsplacerade barnens delaktighet i vården och deras rätt att komma till tals.

Barnperspektivet i handläggningen har förtydligats. I förslaget omnämns på flera ställen "barnets socialsekreterare" och "familjevårdsinspektören" som två skilda handläggare (t.ex. på s. 28-29). Även om det inte finns något förslag om att införa sådan ordning i hela staden, uppfattar förvaltningen att detta är stadens viljeinriktning.

Förvaltningen har sedan ett år tillbaka på eget initiativ i huvudsak genomfört denna förändring och anser att det finns goda erfarenheter av att barnet får en egen socialsekreterare. Det ger bättre förutsättningar för barnet att komma till tals.

De resurser som idag är avsatta för arbetet inom familjevården är 10 tjänster totalt, varav 3 familjevårdsinspektörer och 7 barnhandläggare. Ca 120 barn är familjehemsplacerade i ca 100 familjehem. Med många familjehem har handläggarna en mycket tät kontakt, som kan bero på de svårigheter det placerade barnet har eller svårigheter i kontakten med biologisk familj. Familjevårdsinspektörerna ansvarar, utöver handledning och arbetsledning av familjehemmen, för omfattande familjehemsutredningar som alltid genomförs av två familjevårdsinspektörer samt för rekrytering av nya familjehem. Till verksamheten inkommer ca 30 remitteringar per år och till dessa behöver nyrekrytering av familjehem ske i merparten. Ansvar för rekrytering ligger centralt i staden, men räcker inte till för förvaltningens

behov och rekryteringarna svarar inte heller alltid mot de behov barnen i stadsdelsområdet har.

Arbets sättet med egen handläggare för barnet respektive familjehemmet är naturligtvis mer tids- och resurskrävande än när en familjevårdsinspektör hade båda dessa uppdrag.

Att skapa och förvalta en nära och förtroendefull kontakt med det placerade barnet är både tidskrävande och ställer höga krav på kompetens hos handläggaren. Även om samarbetet utvecklas med psykiatri, skola, föräldrar med flera kring barn med allt svårare problematik, utsätts de givna resurser för hårda prioriteringar.

Tillsyn av familjehemmen

Förvaltningen är även positiv till den ökade tillsynen av familjehemmen från minst två besök om året till fyra besök om året. Det kommer dock att innebära att den del av arbetstiden som åtgår för detta nästan fördubblas eller åtminstone ökar betydligt jämfört med tidigare.

I socialförvaltningens tjänsteutlåtande till socialnämnden föreslås att minst ett av besöken i familjehemmet ska vara oanmält. Förvaltningen ställer sig tveksam till att minst ett av fyra besök per år och per familjehem ska vara oanmält. Däremot ska familjehemmen vara skyldiga att ta emot oanmälda besök. Förvaltningen vill poängtera att det även ur ett barnperspektiv kan vara tveksamt med oanmälda besök, då det i vissa fall kan skapa oro hos det placerade barnet. Förvaltningen anser därför att resonemanget om oanmälda besök behöver vidareutvecklas i riktlinjerna.

Insatser till vårdnadshavare

Ett område som är eftersatt och behöver utvecklas är stöd och insatser till familjehemsplacerade barns vårdnadshavare i syfte att stärka deras föräldraförmåga.

I förslaget konstateras att för att det ska vara möjligt att avgöra om ett barn, som placerats på grund av brister i föräldraförmågan, ska vara långsiktigt placerad, behöver vårdnadshavare erbjudas verk samma och riktade insatser. I både vårdplan och genomförandeplan ska tydligt framgå vilka förändringar som krävs av vårdnadshavarna för att barnet ska kunna återvända hem (s.12 och s. 28). Då tre år i familjehem har bedömts vara en rimlig tid för att kunna avgöra om en mer permanent och stabil lösning för barnet behövs, är det viktigt att vårdnadshavaren under den perioden har fått erbjudande om verk ningsfulla insatser för egen del. Insatserna avser både stöd för eventuell egen problematik, som t.ex. missbruk eller psy-

kisk ohälsa och insatser för att utveckla föräldraförmågan oavsett annan problematik. Även i det fall barnet bedöms behöva en långsiktig placering, behöver föräldrarna inte sällan mycket stöd för att kunna vara bra föräldrar ”på avstånd”.

Förvaltningen erbjuder idag dessa föräldrar insatser för att exempelvis komma ur sitt missbruk eller få kontakt med psykiatri. Inom familjevården ingår som en viktig arbetsuppgift att få till stånd ett fungerande umgänge mellan föräldrar och barn. Det arbetet skulle underlättas om föräldrarna erbjöds ett mer riktat stöd. Förvaltningen behöver alltså utveckla arbetet med att erbjuda och ge riktade insatser till föräldrar som brister i omsorgsförmåga och vars barn därför placerats i familjehem. Av riktlinjer framgår (s.28) att eventuella insatser till vårdnadshavarna inte ska ligga inom familjevårdens ansvarsområde. Oavsett var i organisationen sådana insatser ska erbjudas kommer behoven för målgruppen att på sikt konkurrera med behoven för andra angelägna målgrupper inom individ- och familjeomsorgen.

Eftervård

Under 2010 införde förvaltningen en särskild funktion för att vidareutveckla eftervården för de ungdomar som behöver fortsatt stöd efter avslutad placering. Det gäller ofta stöd i ”vuxenblivandet” och brukar innefatta stöd till boende, ekonomi, arbete eller studier.

Konsekvenser av föreslagna riktlinjer

Förvaltningen ger sitt stöd till de reviderade riktlinjerna för familjevården och anser att de på ett bättre sätt än tidigare tydliggör både kraven i handläggningsprocessen och ansvarsfördelning med andra verksamheter och huvudmän. Förvaltningen har, som framgår ovan, redan inlett arbetet med att förstärka barnperspektivet och har i samband med det sett över organisationen och gjort omprioriteringar.

Förvaltningen anser dock att de sammanlagda kraven på förstärkningarna av barnperspektivet och den ökade tillsynen av familjehemmen som följer av de reviderade riktlinjerna, innebär behov av ökade resurser för att kunna leva upp till intentionerna i riktlinjerna.
